iki 95 cm storio vėlyvi griuveniniai sluoksniai ir apie 60–80 cm storio XIX a. supiltinis molio sluoksnis. Sluoksnyje rasta laisvojo Rygos miesto 1570 m. ir Kristinos Vazos (1632–1654 m) Rygos šilingų, molinių žalia, gelsva ir skaidria glazūra dengtų puodynių ir neglazūruotų puodų šukių, akmens masės keramikos fragmentų, geležinis raktas, vario lydinio žiedas, geležinių vinių ir gyvūnų kaulų.

Šurfe 2, tirtame šalia Gluosnių gatvės, atidengti XVIII a. pabaigoje – XX a. pradžioje stovėjusio pastato vidinių sienų pamatai, kuriuos sudaro 1 akmenų eilė. Pamatai 30 cm aukščio, 60–83 cm pločio, sudėti iš 20x10–50x35 cm dydžio netašytų akmenų, ristų rusvo molio skiediniu.

Projektuojamos Bastionų gatvės Š dalyje, Danės upės salpos vietoje (perkasa 8 ir šurfai 3–5) fiksuoti 1,5–1,8 m storio XIX a. pabaiga – XX a. datuojami supiltiniai ir griuveniniai sluoksniai, kurie susidarė formuojant Danės upės pakrantę iš II Pasaulinio karo metu sunaikintų pastatų griuvenų bei statant šalia tyrimų vietos esantį pastatą. Giliau fiksuoti natūralūs Danės upės suformuoti sluoksniai – suplautas pilkšvas smėlis, storėjantis Š–P kryptimi, juodos durpės su medienos skiedromis, pilkas smėlis su žvirgždu.

Bastionų Street

In 2016–2017, a field evaluation was conducted in the area planned for Bastionų Street in Klaipėda. A total of 108 m^2 were excavated and late 16th–18th-century cultural layers from 70 cm to 2.7 m thick were discovered (Fig. 1).

Karolis Duderis

Kūlių Vartų gatvė 7

Klaipėdoje, Kūlių Vartų g. 7 planuota vykdyti nugriauto pastato (prie Kūlių Vartų gatvės) pamatų bei rūsio demontavimo darbus, t. y. iškelti betoninius buvusio pastato pamatus, išardyti rūsio sienas bei grindis. 2016 m. žvalgomųjų tyrimų metu griaunamo pastato PV pusėje ištirti 4 šurfai, iš viso 16 m^2 plotas (1 pav.).

1 pav. Situacinis planas su pažymėtomis tyrimų vietomis: 1 – tirtas šurfas ir jo numeris. K. Duderio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – investigated test pit and its number.

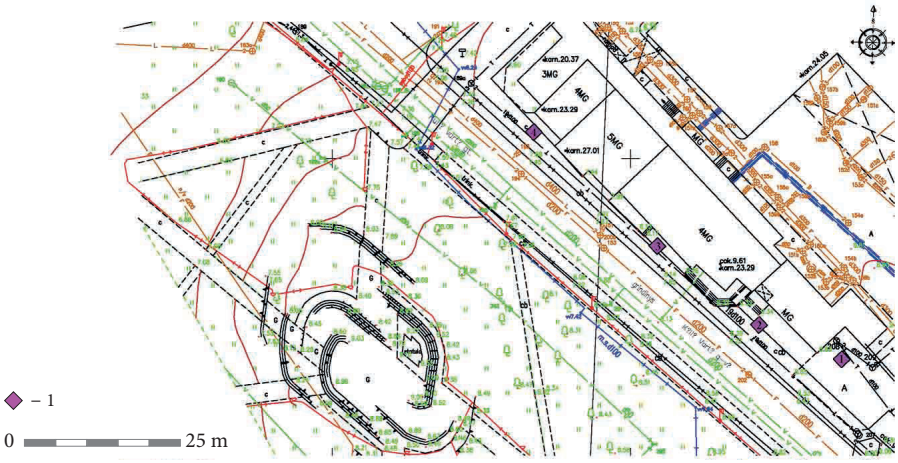

2 pav. Šurfas 1 pasiekus įžemį. K. Duderio nuotr.
Fig. 2. Test pit 1.

Šurfe 1 po asfaltu ir XX a. sluoksniu 80–95 cm gylyje fiksuoti XX a. rudos bei pilkos spalvos smėlio sluoksniai. Šiame supiltiniame sluoksnyje rasta skaldytų gyvulių kaulų, buitinės keramikos fragmentų (dengtos geltonos, violetinės spalvos glazūra), fajansinių indų, ornamentuotų augaliniu ornamentu, fragmentų, porcelianinių indų fragmentų, akmens masės indų fragmentų (bokalo), stiklinių butelių dugnų bei kaolino pypkių kandiklių fragmentų. Taip pat rasta stiklinių indų duženų bei langų stiklo fragmentų (pasidengusių patina). 1,15–1,2 m gylyje fiksuotas pilkos spalvos dumblingo smėlio sluoksnis, kuriame rasta XVIII a. vidurio – XIX a. radinių – skaldytų gyvulių kaulų, stiklinių butelių duženų (pasidengę patina), buitinės keramikos fragmentų, fajansinių lėkščių fragmentų, kaolininių pypkių kandiklių. Taip pat rastas koklio, ornamentuoto apkaustu bei dengto baltu moliu, fragmentas ir plokštinio koklio, dengto tamsiai žalios spalvos glazūra, fragmentai. Po šiuo sluoksniu fiksuotas sąnašinis pilkos spalvos smėlio sluoksnis, kuriuo buvo užnešta šioje vietoje buvusi daubelė (2 pav.).

Šurfe 2 7–20 cm gylyje buvo XX a. supiltinis 30–48 cm storio pilkai rudos spalvos žemės sluoksnis, kuriame rasta XVIII–XX a. radinių – skaldytų gyvulių kaulų, stiklinių butelių (pasidengusių patina) duženų, lango stiklo fragmentas, plokštinių koklių, dengtų juodos spalvos glazūra bei ornamentuotų augaliniu ir gyvūniniu ornamentu, fragmentų, buitinės keramikos, dengtos bespalve glazūra, ornamentuotų augaliniu ornamentu, fragmentų, fajansinių indų, ornamentuotų augaliniu ornamentu, fragmentų, akmens masės indų fragmentų, kaolininių pypkių kandiklių. Taip pat rastas žalvarinis dirbinys (apkalėlis), ornamentuotas reljefiniu taškučių ornamentu.

Po pilkai rudos spalvos žemės sluoksniu buvo apie 10–15 cm storio pilkos spalvos smėlio sluoksnis, po juo 60–65 cm gylyje fiksuotas apie 30 cm storio rudos spalvos smėlio sluoksnis, kuriame rasta skaldytų gyvulių kaulų, plokštinio koklio fragmentas, ornamentuotas augaliniu ornamentu, dengtas balta glazūra, bei plokštinio koklio, ornamentuoto augaliniu ornamentu bei dengtu juodos spalvos glazūra, fragmentas. Taip pat rasta buitinės keramikos fragmentų (dengtos tamsiai ruda bei ruda, taip pat bespalve glazūra), fajansinių indų fragmentų (ornamentuotų augaliniu ornamentu), kaolino pypkių kandiklių fragmentų. Sluoksnis turėtų būti datuojamas XIX a.

Sluoksnyje rastą kaolininį pypkės kandiklį galima tiksliai datuoti pagal jame esantį užrašą „OVERWEZEL“. Jis pagamintas Olandijoje, gamintojas Bastianas Overwezelis. Panašu, jog šį radinį reiktų datuoti XVIII a. pabaiga – XIX a. pradžia. Dar vienas kandiklis su užrašu „ZUROSTIN“ priskirtinas Rostino miesto pypkių gamyklos XVIII a. II pusės produkcijai. Šį pypkių fabriką 1753 m. įkūrė vietinis žemvaldys Colonelis von Bredowas, o nuo 1775 m. jis priklausė pirkliui Isaakui Salingre iš Šteteno.

85–90 cm gylyje po rudos spalvos smėlio sluoksniu fiksuotas dumblingas pilkos spalvos 20–25 cm storio smėlio sluoksnis. Šio sluoksnio viršutinėje dalyje rasta skaldytų gyvulių kaulų, molinės lėkštės, dengtos tamsiai violetinės spalvos glazūra, fragmentas, buitinės keramikos, dengtos tamsiai ruda ir žalsva glazūra, fragmentų. Sluoksnis datuojamas XVIII a.

Šurfe 3 po supiltiniu žvyru atidengti XX a. mūrinio pamato fragmentai bei tuo pačiu laikotarpiu datuojamo kultūrinio sluoksnio likučiai, rasta skaldytų gyvulių kaulų, koklių, ornamentuotų augaliniu ornamentu, dengtų balta glazūra bei ruda glazūra, fragmentų, buitinės keramikos, dengtos bespalve glazūra ir ornamentuotos augaliniu bei geometriniu ornamentu, fragmentų, fajansinių neornamentuotų indų fragmentų, fajansinių, dengtų žalsva glazūra, indų fragmentų bei kaolininių pypkių kandiklių fragmentų, stiklinių (pasidengusių patina) indų duženų. Taip pat rasta kaolininė (balto molio) pypkės galvutė, kurios pakraštėlis ornamentuotas mažų kvadratėlių įspaudais, ties perėjimu į kandiklį buvo cilindro formos „kojelė“, ant jos šono – gamyklos įspaudas, o „kojelės“ apačioje – raidė „N“. Viduje buvo dvi žalvarinės sagutės (?) bei mineralizuoto tabako (3 pav.). Pats sluoksnis datuojamas XX a., jame rasti radiniai būdingi XVIII–XX a.

Šiame sluoksnyje rastas Rostino miesto pypkių gamykloje pagaminto kandiklio fragmentas su užrašu „ROSTIN“, datuojamas XVIII a. II puse. Pypkės galvutė yra kiaušinio (oland. *ovoïde*) formos (4 pav.), su Gaudos miesto herbą primenančiu ženklu šone – tai būdinga XVIII a. viduriui – II pusei. Šioje vietoje kultūrinis sluoksnis apardytas statant dabar nugriautą pastatą.

Po XX a. kultūriniu sluoksniu fiksuotas durpių sluoksnis su melsvos spalvos molio perklostymais. Jo viršutinėje dalyje rasta skaldytų

3 pav. Kaolininės pypkės galvutė su žalvarinėmis sagutėmis (?) iš šurfo 3. K. Duderio nuotr.

Fig. 3. Pipe fragment and bronze buttons.

4 pav. Kaolininė skiltelių formos pypkės galvutė su kandiklio fragmentu, priskirtina Gaudos meistrui B. Overwezeliui. K. Duderio nuotr.

Fig. 4. Pipe fragment, produced in Gouda city by Bastiaan Overwezel.

gyvulių kaulų, plokštinio koklio, dengto balta glazūra su mėlynos spalvos glazūros augaliniu ornamentu, fragmentas, kampinio koklio, ornamentuoto tamsiai mėlynos glazūros reljefiniu augaliniu ornamentu, fragmentas, buitinės keramikos, dengtos bespalve, balta ir ruda glazūra, fragmentų, molinių lėkščių, ornamentuotų augaliniu poglazūriniu ornamentu (geltonos, melsvos, žalsvos glazūros), dengtų balta glazūra, fragmentų, akmens masės indo fragmentas bei stiklų, pasidengusių patina, fragmentų, stiklinių butelių, pasidengusių patina, fragmentų. Taip pat rasta fajansinių indų, ornamentuotų mėlynos glazūros piešiniais, fragmentų, akmens masės bokalo, ornamentuoto mėlynos glazūros geometriniu ornamentu, fragmentas bei

moliusko geldelių. Rastas buitinės keramikos (puodynės ar ąsočio?) fragmentas su stilizuotos karūnos iškiliu ornamentu; 1727 m. data leistų šį sluoksnį datuoti XVIII a. I puse.

Durpių su melsvos spalvos molio perklostymais sluoksnyje taip pat rastas ornamentuoto kaolininio pypkės kandiklio fragmentas, puoštas reljefiniu augaliniu bei gyvuliniu (bėgančio gyvūno) ornamentu, bei kandiklių su gamykliniais užrašais fragmentų. Kandiklis su užrašu „OVERWEZEL" yra Gaudos miesto meistro Bastiaano Overwezelio (1737–1770) produkcija, o kandikliai su užrašu „IN GOUDA" taip pat gaminti Gaudos mieste (Olandija). Skiltelių formos pypkės galvutė priskirtina Gaudos meistrui B. Overwezeliui. Taigi, tyrimų metu rasti aiškiai datuojami pypkių kandikliai bei pypkės galvutė minėtąjį kultūrinio sluoksnio horizontą leidžia datuoti XVIII a. viduriu – II puse.

Šis durpių sluoksnis tęsėsi iki 2,5 m gylio nuo dabartinio žemės paviršiaus. Visame plote įžemis (melsvas molis) nebuvo pasiektas, nes į šurfą ėmė slinkti ties PV sienute atidengtas mūrinio pamato fragmentas. Panašu, jog šioje vietoje galėjęs būti griovys ar dauba.

Šurfe 4 fiksuotas XX a. datuojamas pamato fragmentas. Pagal pamatų struktūrą šioje vietoje galėjęs stovėti medinis pastatas. Po XX a. kultūriniu sluoksniu fiksuotas iki XX a. susidaręs rudos spalvos smėlio sluoksnis, o po juo – natūraliai susiklostę smėlio sluoksniai.

Panašu, jog tyrinėtos teritorijos pirminis apgyvendinimas (įsisavinimas) turėtų būti siejamas su XVIII a. viduriu – II puse.

Kūlių Vartų St. 7

In 2016, 4 test pits (a total of 16 m^2) were excavated in Klaipėda on the plot of Kūlių Vartų St. 7 (Figs. 1, 2). In a 17th century, Klaipėda city was surrounded with defensive wall and at the crossing of Tiltų and Kūlių Vartų St., Akmenų gate was established. In 1784, in Kūlių Vartų street, beer factory was established and after World War II it was reconstructed.

18th–19th century cultural layers were uncovered in a depth of 0,6–1,1 meters. During the excavation, glass fragments, glazed (covered with brown, green, violet glaze) pottery, polychromic tile and glazed tile fragments (covered with black, green glaze), kaolin pipe fragments (Figs. 3, 4), dated back to the 2nd half of 18th century were found in test pits 1–3. In test pit 3, remains of the leather boots were found in a cultural layer of a 2nd half of the 18th century.

Tomas Ivanauskas

Aukštoji gatvė 19

2016 m. atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai ir žvalgymai Klaipėdos senamiesčio teritorijoje, palei pastatą Aukštoji g. 19, kur vyko remonto darbai. Žvalgomųjų tyrimų metu buvo ištirti 2 šurfai (2x1 m dydžio) planuotos nuogrindos vietoje. Šurfas 2 buvo praplatintas iki 2,4x1,2 m. Tokiu būdu šurfais ištirtas 4,88 m^2 plotas ir žvalgyta nuogrindos tranšėja, kuri buvo 18 m ilgio, 50–70 cm pločio ir 40–60 cm gylio, bei žvalgytos 9 iškasos laiptų poliniams pamatams (laiptams 1 žvalgytos 6 iškasos, laiptams 2 – 3) (1 pav.). Iš viso žvalgytas maždaug 15,5 m^2 plotas.

Šurfas 1 tirtas sklypo kieme, palei pastato PR sieną, numatytos nuogrindos vietoje. Nuo paviršiaus iki 1,1 m gylio fiksuotas permaišytos tamsios rudos žemės sluoksnis su pavienėmis griuvenomis. Šurfo viduryje palei ŠV sienelę 10–50 cm gylyje atidengtos betoninės konstrukcijos, ankstesnių pastato pamatų tvirtinimo ir remonto liekanos. Šurfas dėl šių konstrukcijų susiaurėjo ir giliau jį tirti buvo neįmanoma.